

## МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ МЕДІАБЕЗПЕКИ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

**Кравець Р. А.**

здобувач вищої освіти

ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет  
імені академіка Степана Дем'янчука»

ORCID ID: 0009-0006-3258-4268

**Кравець І. Р.**

здобувач вищої освіти

ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет  
імені академіка Степана Дем'янчука»

ORCID ID: 0009-0004-0367-418X

У статті висвітлено проблему формування медіабезпеки дітей старшого дошкільного віку в умовах воєнного стану як важливого складника забезпечення їхнього психічного благополуччя, емоційної стійкості й безпечної соціалізації. Обґрунтовано актуальність дослідження, зумовлену посиленням впливу медіасередовища на розвиток дитини в умовах інформаційної насиченості воєнного часу та недостатньою розробленістю науково-методичних засад формування медіабезпеки дошкільників. Проаналізовано сучасні наукові підходи до проблем медіаосвіти, медіаграмотності й інформаційної безпеки дітей. Уточнено сутність поняття «медіабезпека дітей старшого дошкільного віку в умовах воєнного стану», яке розглядається як комплекс психолого-педагогічних заходів, спрямованих на захист дитини від негативних інформаційно-психологічних впливів і формування навичок безпечної взаємодії з медіапростором. Визначено й охарактеризовано основні групи методів формування медіабезпеки: інформаційно-орієнтаційні, емоційно-регулятивні, поведінково-практичні й інтерактивно-комунікативні. Розкрито їхній зміст, педагогічний потенціал і можливості застосування в освітньому процесі закладу дошкільної освіти. Наведено приклади використання бесід, аналізу медіаситуацій, казкотерапії, психогімнастики, рольового моделювання, ситуаційних вправ, групових ігор і спільного створення медіапродуктів для розвитку в дітей навичок безпечної поведінки в інформаційному середовищі. Доведено, що комплексне застосування запропонованих методів сприяє формуванню когнітивного, емоційного, поведінкового та соціально-комунікативного складників медіабезпеки дітей старшого дошкільного віку. Наголошено на важливості партнерської взаємодії закладу дошкільної освіти та сім'ї як необхідної умови підвищення ефективності формування медіабезпеки в умовах воєнного стану. Перспективи подальших досліджень убачаються в розробленні діагностичного інструментарію та експериментальній перевірці ефективності запропонованих методів у практиці дошкільної освіти.

**Ключові слова:** медіабезпека, медіаосвіта, медіаграмотність, діти старшого дошкільного віку, воєнний стан, інформаційна безпека, медіасередовище, заклад дошкільної освіти, психолого-педагогічні методи, цифрова компетентність.

### Kravets R. A., Kravets I. R. Methodological support for the formation of media safety of children of senior preschool age in conditions of martial law

This article examines the issue of fostering media safety among older preschool-aged children under martial law as a crucial component of ensuring their mental well-being, emotional resilience, and safe socialization. The relevance of the study is justified by the growing influence of the media environment on child development amid the information overload of wartime and the insufficient development of scientific and methodological foundations for fostering media safety among preschoolers. Contemporary scientific approaches to the issues of media education, media literacy, and information safety for children are analyzed. The essence of the concept of "media safety for older preschoolers under martial law" is clarified; it is viewed as a set of psychological and pedagogical measures aimed at protecting children from negative informational and psychological influences and fostering skills for safe interaction with the media environment. The main groups of methods for fostering media safety have been identified and characterized:

*informational-orientational, emotional-regulatory, behavioral-practical, and interactive-communicative. Their content, pedagogical potential, and possibilities for application in the educational process of a preschool institution are explored. Examples are provided of the use of discussions, media situation analysis, fairy tale therapy, psychogymnastics, role-playing, situational exercises, group games, and collaborative creation of media products to develop children's skills for safe behavior in the information environment. It has been demonstrated that the comprehensive application of the proposed methods contributes to the development of the cognitive, emotional, behavioral, and socio-communicative components of media safety among older preschool-aged children. The importance of partnership between preschool institutions and families is emphasized as a necessary condition for improving the effectiveness of media safety education under martial law. Prospects for further research include the development of diagnostic tools and the experimental testing of the effectiveness of the proposed methods in preschool education practice.*

**Keywords:** media safety, media education, media literacy, older preschool-aged children, martial law, information security, media environment, preschool, psychological and pedagogical methods, digital competence.

**Вступ.** В умовах стрімкої цифровізації суспільства медіасередовище перетворюється на один із провідних чинників соціалізації та розвитку дитини. Особливої актуальності проблема медіабезпеки набуває в умовах воєнного стану, коли інформаційний простір не лише виконує комунікативну та освітню функції, а й суттєво впливає на психоемоційний стан особистості. Діти старшого дошкільного віку, які перебувають на етапі інтенсивного когнітивного, емоційного та соціального розвитку, є особливо чутливими до негативних інформаційно-психологічних впливів, зокрема контенту, пов'язаного з висвітленням воєнних подій [1]. Водночас активне використання цифрових технологій у сімейному вихованні й освітньому процесі розширює доступ дітей дошкільного віку до різноманітних медіаресурсів, актуалізуючи проблему формування основ безпечної поведінки в інформаційному середовищі [3, с. 92].

У цьому контексті медіабезпека постає не лише як складник цифрової компетентності, а і як важливий чинник збереження психічного здоров'я, емоційної стійкості й успішної соціалізації дітей старшого дошкільного віку [2]. Актуальність дослідження зумовлена суперечністю між зростанням впливу медіасередовища на розвиток дитини та недостатньою розробленістю науково обґрунтованих підходів до забезпечення медіабезпеки дошкільників в умовах воєнного стану. Це визначає необхідність подальшого теоретичного осмислення й пошуку ефективних практичних механізмів захисту дітей від негативних інформаційно-психологічних впливів в умовах війни.

Теоретико-методологічні засади медіаосвіти, медіаграмотності й інформаційної без-

пеки особистості розкрито в працях К. Біницької, В. Іванова, Л. Найдьонової, Г. Онкович. Проблеми медіаосвіти дітей дошкільного віку висвітлено в дослідженнях Н. Гавриш, К. Крутій, О. Качури, О. Полєвикової, Ю. Семеняко та Т. Чашки. Окремі аспекти безпеки освітнього середовища й організації освітнього процесу в умовах воєнного стану розглянуто в працях О. Косенчук, О. Стягунової, Л. Зімакової, О. Тупиці, Л. Жданюк, А. Вітвіцької та М. Бригадир.

Водночас аналіз наукових джерел засвідчує недостатню розробленість проблеми медіабезпеки дітей старшого дошкільного віку в умовах воєнного стану. Незважаючи на наявність досліджень із медіаграмотності й медіаосвіти, потребують подальшого вивчення питання діагностики рівня медіабезпеки дітей дошкільного віку, визначення педагогічних умов її формування та розроблення ефективних технологій захисту дітей від негативних інформаційно-психологічних впливів в умовах війни.

**Методи та методики дослідження.** У процесі дослідження використано комплекс взаємодоповнювальних теоретичних методів, що забезпечили досягнення поставленої мети. Застосовано аналіз, синтез, порівняння, систематизацію й узагальнення наукових праць із проблем медіаосвіти, медіаграмотності, інформаційної безпеки дітей дошкільного віку та організації освітнього процесу в умовах воєнного стану, що дало змогу визначити сучасний стан розробленості досліджуваної проблеми. Метод термінологічного аналізу використано для уточнення змісту поняття «медіабезпека дітей старшого дошкільного віку в умовах воєнного стану». На основі

структурно-функціонального аналізу здійснено класифікацію методів формування медіабезпеки відповідно до когнітивного, емоційного, поведінкового та соціально-комунікативного складників цього феномена. Інтерпретацію та узагальнення отриманих результатів здійснено з використанням методів наукової абстракції та логічного аналізу.

**Результати.** Медіабезпека дітей старшого дошкільного віку в умовах воєнного стану трактується як комплекс психолого-педагогічних, організаційних і комунікативних заходів, спрямованих на забезпечення захищеності дитини від шкідливого, травматичного або маніпулятивного контенту, формування її здатності безпечно взаємодіяти з медіапростором, а також розвиток навичок емоційного самозахисту й елементарного критичного сприйняття інформації. У контексті воєнного стану поняття медіабезпеки охоплює також уміння дитини орієнтуватися в умовах інформаційної турбулентності, розпізнавати контент, що може містити сцени насильства, звуки повітряних тривог, демонстрацію руйнувань або інші потенційно небезпечні повідомлення, а також здатність адекватно реагувати на інформацію про загрози, не зазнаючи надмірної емоційної напруги. З огляду на це, формування медіабезпеки в закладі дошкільної освіти здійснюється за допомогою спеціально добраних методів, форм і засобів, адаптованих до вікових можливостей діти старшого дошкільного віку й відповідних особливостям інформаційного середовища воєнного часу [5].

Методи формування медіабезпеки дітей старшого дошкільного віку в умовах воєнного стану становлять систему педагогічних дій, спрямованих на розвиток у дітей умінь орієнтуватися в медіапросторі, безпечно сприймати інформацію, моделювати емоційно прийнятні способи реагування та формувати первинні навички фільтрації контенту [4].

Аналіз наукових і науково-методичних джерел з проблем медіаосвіти, медіаграмотності й інформаційної безпеки дітей, урахування специфіки завдань формування медіабезпеки в умовах воєнного стану, вікових і психолого-педагогічних особливостей дітей старшого дошкільного віку, а також узагальнення власного педагогічного досвіду дали підстави

для розроблення авторського підходу до класифікації методів формування медіабезпеки. В основу класифікації покладено критерій функціональної спрямованості методів на розвиток когнітивного, емоційного, поведінкового та соціально-комунікативного складників медіабезпеки. Відповідно до цього, виокремлено чотири групи методів: інформаційно-орієнтаційні, емоційно-регулятивні, поведінково-практичні й інтерактивно-комунікативні.

Інформаційно-орієнтаційні методи охоплюють вербальне пояснення, бесіду, читання й обговорення художніх і пізнавальних текстів, спрямованих на формування в дітей уявлень про безпечний і небезпечний контент. Основу цієї групи методів становлять пояснення, бесіда, розповідь, читання й обговорення художніх творів, казок, оповідань, пізнавальних текстів і переглянутого медіаконтенту. Їх застосування дає змогу в доступній для дітей формі ознайомити вихованців із особливостями сучасного інформаційного простору та сформувати елементарні навички безпечної медіаповедінки.

Особливе значення в умовах воєнного стану має бесіда як метод педагогічної взаємодії, оскільки вона створює можливість для обговорення інформації, з якою дитина стикається в повсякденному житті. Під час бесід педагог допомагає дітям зрозуміти різницю між корисною та шкідливою інформацією, пояснює, чому не всі повідомлення в мережі «Інтернет» або соціальних медіа є правдивими та безпечними. Наприклад, під час тематичної бесіди «Яку інформацію варто дивитися дітям?» вихователь пропонує дітям проаналізувати різні зображення чи фрагменти мультфільмів і визначити, які з них викликають позитивні емоції та допомагають дізнатися щось нове, а які можуть лякати або засмучувати.

Ефективним засобом формування медіабезпеки є читання й обговорення художніх творів із подальшим аналізом поведінки персонажів. Використання казок, оповідань та історій дає дітям змогу через метафоричні образи засвоювати правила безпечної взаємодії з інформацією. Наприклад, у спеціально створеній історії про Зайчика, який випадково переглянув страшне відео в телефоні, діти

разом із педагогом обговорюють правильні способи реагування на подібні ситуації: припинити перегляд, звернутися по допомогу до дорослого, повідомити про свої переживання. Такий підхід сприяє формуванню в дітей алгоритму безпечної поведінки в інформаційному середовищі.

Важливим інформаційно-орієнтаційним методом є аналіз медіаситуацій, адаптованих до вікових можливостей дошкільників. Педагог пропонує дітям короткі проблемні ситуації, пов'язані з переглядом відео, використанням мобільних пристроїв або отриманням інформації з різних джерел, після чого організовує їх колективне обговорення. Наприклад, дітям пропонується ситуація: «Марійка побачила в телефоні новину про небезпеку та дуже злякалася. Що їй варто зробити?» Обговорення подібних прикладів допомагає розвивати навички емоційно безпечного реагування на інформаційні повідомлення.

У процесі реалізації інформаційно-орієнтаційних методів доцільним є також використання наочних матеріалів: сюжетних картинок, тематичних плакатів, коміксів, карток із зображеннями різних видів медіаконтенту. Робота з такими матеріалами сприяє розвитку в дітей умінь класифікувати інформацію за ступенем її безпечності й усвідомлювати наслідки взаємодії з різними джерелами інформації. Завдяки цьому інформаційно-орієнтаційні методи забезпечують формування когнітивного складника медіабезпеки, створюючи основу для подальшого розвитку критичного сприйняття інформації та безпечної поведінки в медіапросторі.

*Емоційно-регулятивні методи* включають психогімнастику, казкотерапію, вправи на розвиток емоційної стійкості й подолання страхів, які дають можливість дітям прожити складні емоції через образи, наближені до їхнього досвіду. Вони спрямовані на розвиток у дітей старшого дошкільного віку здатності розпізнавати власні емоційні стани, контролювати емоційні реакції та конструктивно переживати негативні почуття, які можуть виникати під впливом медіаконтенту. Особливої значущості ці методи набувають в умовах воєнного стану, коли діти нерідко стикаються з інформацією про небезпечні

події, бойові дії, руйнування або інші травматичні явища, що можуть спричиняти тривогу, страх, невпевненість і відчуття загрози. Використання емоційно-регулятивних методів дає змогу створити безпечний психологічний простір для опрацювання емоційного досвіду дитини та формування навичок емоційної саморегуляції.

Важливе місце серед зазначених методів посідає психогімнастика, яка передбачає виконання спеціальних вправ, спрямованих на усвідомлення та вираження емоцій через рухи, жести, міміку й тілесні образи. Такі вправи сприяють зниженню психоемоційного напруження та розвитку емоційного інтелекту. Наприклад, під час вправи «Покажи настрій героя» педагог демонструє дітям ілюстрацію персонажа мультфільму або казки та пропонує відтворити його емоційний стан за допомогою міміки й рухів. Після виконання вправи діти обговорюють, які почуття переживав герой і що могло допомогти йому впоратися зі своїми емоціями.

Ефективним засобом емоційної підтримки дітей є казкотерапія, яка дає можливість опосередковано працювати з дитячими переживаннями через символічні образи та сюжетні лінії. Казкові персонажі виконують функцію психологічних посередників між реальним досвідом дитини та її емоційними реакціями. Наприклад, вихователь може використати терапевтичну казку про маленьке Лисеня, яке злякалося гучних звуків і тривалий час не могло заспокоїтися. У процесі обговорення сюжету діти разом із педагогом визначають способи подолання страху, знаходять джерела підтримки й учаться усвідомлювати власні переживання. Такий підхід сприяє розвитку почуття безпеки та формуванню позитивних моделей поведінки в складних життєвих ситуаціях.

Важливу роль відіграють вправи на розвиток емоційної стійкості, які спрямовані на формування здатності керувати власними емоціями під час взаємодії з інформаційним середовищем. Доцільним є використання вправ «Світлофор емоцій», «Мій внутрішній захисник», «Чарівна скринька спокою», під час яких діти навчаються визначати власний емоційний стан, добирати способи самозаспо-

коєння та звертатися по допомогу до дорослих у разі виникнення дискомфорту. Наприклад, після перегляду інформаційного або мультимедійного матеріалу педагог пропонує дітям обрати картку певного кольору, що відповідає їхньому настрою, і пояснити свої відчуття. Це допомагає дитині усвідомити емоції та знижує ризик накопичення внутрішнього напруження.

Особливого значення в умовах воєнного стану набувають вправи, спрямовані на подолання страхів. Вони можуть реалізовуватися через малювання, ліплення, ігрове моделювання або створення історій про перемогу над страхом. Наприклад, дітям пропонується намалювати свій страх, а потім змінити малюнок так, щоб він став добрим або смішним. Іншим варіантом є вправа «Супергерой проти страху», під час якої дитина створює образ персонажа, здатного захистити її від тривожних переживань. Такі методи сприяють зниженню рівня емоційного напруження, розвитку впевненості у власних силах і формуванню позитивних способів реагування на стресогенні інформаційні впливи.

Отже, емоційно-регулятивні методи забезпечують формування емоційного складника медіабезпеки дітей старшого дошкільного віку. Їх застосування сприяє розвитку емоційної стійкості, навичок саморегуляції, здатності конструктивно реагувати на тривожний медіаконтент і підтримувати психологічне благополуччя дитини в умовах воєнного стану.

*Поведінково-практичні методи* пов'язані з рольовим моделюванням ситуацій взаємодії з медіапростором, вправами на закріплення алгоритмів безпечної поведінки під час контакту з інформацією, що може містити ознаки небезпеки. Ці методи спрямовані на формування в дітей старшого дошкільного віку практичних навичок безпечної взаємодії з медіасередовищем шляхом моделювання реальних або наближених до реальності ситуацій. На відміну від інформаційно-орієнтаційних методів, які забезпечують засвоєння знань про медіабезпеку, та емоційно-регулятивних методів, спрямованих на розвиток емоційної стійкості, поведінково-практичні методи орієнтовані на вироблення конкретних алгоритмів дій у ситуаціях контакту з потенційно небезпечним контентом. Їх використання дає

можливість перевести знання й уявлення дітей у площину практичної діяльності й сформувати навички безпечної поведінки в інформаційному просторі.

Провідне місце серед поведінково-практичних методів посідає рольове моделювання медіаситуацій. Його сутність полягає у відтворенні дітьми типових ситуацій взаємодії з різними джерелами інформації та відпрацюванні безпечних моделей поведінки. Під час таких ігор дитина отримує можливість практично застосувати засвоєні знання, прийняти рішення в умовній ситуації та оцінити його наслідки. Наприклад, у сюжетно-рольовій грі «Безпечний планшет» одна дитина виконує роль користувача цифрового пристрою, а інша – роль помічника, який підказує безпечні способи дій. Педагог пропонує різні ситуації, зокрема появу незнайомого відео, надмірно гучного контенту або повідомлення, що викликає страх. Завдання дітей полягає у визначенні правильного алгоритму поведінки: припинити перегляд, повідомити дорослого або переключитися на безпечний контент.

Ефективним методом є вправи на закріплення алгоритмів безпечної поведінки в медіапросторі. Вони передбачають багаторазове відпрацювання послідовності дій у ситуаціях потенційної інформаційної небезпеки. Наприклад, під час вправи «Зупинися – подумай – звернися по допомогу» діти вчаться визначати ознаки небезпечного контенту й послідовно виконувати необхідні дії. Педагог демонструє сюжетні малюнки або короткі відеофрагменти, після чого вихованці визначають, чи є інформація безпечною, та обирають відповідний спосіб реагування. Регулярне повторення таких алгоритмів сприяє формуванню стійких поведінкових навичок і підвищує готовність дитини діяти адекватно в реальних життєвих ситуаціях.

Важливе значення мають ситуаційні вправи, спрямовані на розвиток навичок прийняття рішень. Дітям пропонуються змодельовані проблемні ситуації, які потребують вибору між кількома варіантами поведінки. Наприклад, вихователь описує ситуацію: «Під час перегляду мультфільму на екрані з'явилось страшне зображення. Що потрібно

зробити?» Діти обговорюють можливі варіанти дій, визначають найбезпечніший спосіб реагування й аргументують свій вибір. Такі вправи сприяють розвитку самостійності, відповідальності та здатності прогнозувати наслідки власних дій.

До поведінково-практичних методів належать також тренувальні ігри, спрямовані на формування навичок звернення по допомогу до дорослих. У процесі гри діти відпрацьовують моделі комунікації в ситуаціях, коли отримана інформація викликає тривогу, страх або нерозуміння. Наприклад, під час вправи «Розкажи дорослому» дитина вчиться правильно повідомляти вихователя чи батьків про контент, який її налякав або засмутив. Такі вправи формують довіру до значущих дорослих та усвідомлення того, що звернення по допомогу є важливим складником безпечної поведінки.

Доцільним є також використання ігор-драматизацій, у яких діти розігрують історії про героїв, що потрапили в складні інформаційні ситуації. Наприклад, персонаж казки випадково переглянув тривожне відео про воєнні події та відчув сильне занепокоєння. У процесі обговорення й інсценізації діти пропонують шляхи розв'язання проблеми, демонструють безпечні способи реагування та закріплюють позитивні моделі поведінки. Завдяки цьому набуті знання перетворюються на практичний досвід, доступний для застосування в реальних умовах.

Отже, поведінково-практичні методи забезпечують формування діяльнісного складника медіабезпеки дітей старшого дошкільного віку. Їх використання сприяє виробленню навичок безпечної взаємодії з медіапростором, розвитку відповідальної поведінки в інформаційному середовищі та готовності адекватно реагувати на потенційно небезпечний медіаконтент в умовах воєнного стану.

*Інтерактивно-комунікативні методи* охоплюють групові ігри, обговорення медіаситуацій, спільне створення простих медіапродуктів, що сприяють розвитку уміння досягати порозуміння й аналізувати інформацію в колективі [1, с. 131]. Ці методи спрямовані на формування в дітей старшого дошкільного віку навичок безпечної взаємодії з інформа-

ційним середовищем через спільну діяльність, діалог, обмін думками та колективний аналіз медіаконтенту. В основі цих методів лежить активна комунікація між дітьми та педагогом, яка забезпечує не лише засвоєння знань про медіабезпеку, а й розвиток соціальної компетентності, уміння співпрацювати, аргументувати власну позицію та враховувати думку інших. В умовах воєнного стану інтерактивно-комунікативні методи набувають особливої значущості, оскільки сприяють створенню атмосфери психологічної підтримки, взаєморозуміння та емоційної безпеки в дитячому колективі.

Одним із найбільш ефективних інтерактивно-комунікативних методів є групові ігри, у процесі яких діти спільно виконують завдання, пов'язані з аналізом інформації та прийняттям рішень. Наприклад, під час гри «Безпечна інформаційна подорож» вихователь пропонує дітям уявити себе мандрівниками, які зустрічають різні повідомлення, зображення або відеосюжети. Завдання полягає в тому, щоб спільно визначити, які з них є безпечними, корисними та пізнавальними, а які можуть викликати тривогу або потребують допомоги дорослого. Така діяльність формує вміння працювати в команді, домовлятися та колективно оцінювати інформацію.

Важливе місце посідає обговорення медіаситуацій, які сприяють розвитку навичок рефлексії та елементарного критичного мислення. Педагог пропонує дітям для аналізу адаптовані приклади з повсякденного життя, після чого організовує їх колективне обговорення. Наприклад, дітям пропонується ситуація: «Андрійко почув у відео тривожну інформацію про небезпеку та дуже засмутився. Як можуть допомогти йому друзі та дорослі?» У процесі дискусії вихованці висловлюють власні думки, навчаються слухати інших і разом знаходити конструктивні способи реагування на складні інформаційні повідомлення. Така форма роботи сприяє розвитку комунікативної активності, емпатії та навичок колективного вирішення проблем.

Ефективним засобом формування медіабезпеки є спільне створення простих медіапродуктів, що дає дітям змогу перейти від

пасивного споживання інформації до її усвідомленого створення. У процесі такої діяльності дошкільники вчаться добирати зміст повідомлень, ураховувати їхній вплив на інших і дотримуватися принципів безпечної комунікації. Наприклад, діти можуть спільно створити тематичний плакат «Правила безпечного перегляду мультфільмів», серію малюнків «Що робити, якщо мене налякала інформація?» або колективну книжечку «Поради від медіагероїв». Виконання таких завдань сприяє закріпленню знань про медіабезпеку та розвитку творчих здібностей.

Доцільним є також використання колективних творчих проєктів, у межах яких діти створюють прості інформаційні продукти соціального спрямування. Наприклад, група вихованців може підготувати виставку малюнків «Безпечний медіасвіт очима дітей», створити фотоколаж або серію ілюстрацій до казки про безпечну поведінку в інформаційному просторі. У процесі такої діяльності діти навчаються обговорювати зміст майбутнього продукту, розподіляти обов'язки, домовлятися та спільно досягати результату.

Особливу роль в умовах воєнного стану відіграють комунікативні вправи, спрямовані на розвиток взаємопідтримки й емоційної взаємодії між дітьми. Наприклад, під час вправи «Добра порада другу» вихованці обговорюють, як можна допомогти товаришеві, якщо він побачив у медіапросторі інформацію, яка його налякала або засмутила. Такі вправи сприяють формуванню довірливих взаємин у групі, розвитку емпатії та усвідомленню важливості соціальної підтримки в подоланні негативних інформаційних впливів.

Інтерактивно-комунікативні методи забезпечують формування соціально-комунікативного складника медіабезпеки дітей старшого

дошкільного віку. Їх застосування сприяє розвитку навичок співпраці, колективного аналізу інформації, конструктивної комунікації та відповідальної взаємодії з медіасередовищем, що є важливою умовою забезпечення психологічного благополуччя дитини в умовах воєнного стану.

Методика використання зазначених методів у закладі дошкільної освіти передбачає поступове, емоційно виважене введення дітей у тематику медіабезпеки. Педагог організовує бесіди про безпечні джерела інформації, застосовує сюжетно-рольові ігри, у яких діти моделюють взаємодію з медіапристроями або реагують на умовні небезпечні повідомлення, використовує казки або адаптовані історії, що допомагають дитині осмислити складні теми через метафору. Важливою умовою є партнерська взаємодія з батьками, які мають отримувати рекомендації щодо регулювання медіа-контенту вдома.

**Висновки.** Формування медіабезпеки дітей старшого дошкільного віку в умовах воєнного стану є важливим складником забезпечення їхнього психічного благополуччя, емоційної стійкості й безпечної соціалізації в сучасному інформаційному просторі. Ефективність цього процесу забезпечується комплексним використанням інформаційно-орієнтаційних, емоційно-регулятивних, поведінково-практичних та інтерактивно-комунікативних методів, які сприяють формуванню в дітей уявлень про безпечну взаємодію з медіасередовищем, розвитку навичок критичного сприйняття інформації, емоційної саморегуляції та відповідальної поведінки в умовах інформаційних ризиків.

**Інформація про використання штучного інтелекту.** Під час підготовки статті інструменти штучного інтелекту не використовувалися.

#### Список використаних джерел

1. Вітвіцька А. Я., Бригадир М. Б. Як говорити з дітьми про війну, смерть і втрату. Трансформаційні процеси соціально-гуманітарної сфери сучасної України в умовах війни: виклики, проблеми та перспективи : матеріали конференції. Тернопіль, 2022. С. 130–133. URL: <https://nauksgf.wunu.edu.ua/index.php/npsgf/article/view/143/139> (дата звернення: 01.06.2026).
2. Зімакова Л., Тупиця О., Жданюк Л. Дистанційне навчання дітей дошкільного віку на засадах партнерської педагогіки під час воєнного стану. Педагогічні науки. 2022. № 79. С. 92–100. URL: <https://doi.org/10.33989/25242474.2022.79.264557> (дата звернення: 10.06.2026).

3. Косенчук О. Г., Стягунова О. О. Безпека освітнього простору закладів дошкільної освіти в умовах воєнного стану. Духовність особистості: методологія, теорія і практика. 2023. № 1(105). С. 90–101. URL: <https://surl.li/lgfghbm> (дата звернення: 12.06.2026).
4. Медіакомпетентність як складова методичної підготовки вчителя та її діагностування. URL: [http://ite.kspu.edu/webfm\\_send/349](http://ite.kspu.edu/webfm_send/349) (дата звернення 03.06.2026).
5. Медіаосвіта дітей дошкільного віку в умовах інформаційного суспільства : навчально-методичний посібник / К. І. Ванько, Ю. М. Зоря, О. В. Шаповал, О. В. Волошенюк ; за редакцією О. В. Волошенюк, В. Ф. Іванова, Р. І. Євтушенко. Київ : Академія української преси, Центр вільної преси, 2022. 75 с. URL: [https://perlynka.net/wp-content/uploads/2022/10/Preschool\\_MediaOsvita\\_2022.pdf](https://perlynka.net/wp-content/uploads/2022/10/Preschool_MediaOsvita_2022.pdf) (дата звернення: 03.06.2026).

---

## References

1. Vitvitska, A. Ya., & Bryhadyr, M. B. (2022). Yak hovoryty z ditmy pro viinu, smert i vtratu [How to talk to children about war, death and loss]. Transformatsiini protsesy sotsialno-humanitarnoi sfery suchasnoi Ukrainy v umovakh viiny: vyklyky, problemy ta perspektyvy (pp. 130–133). Ternopil. Retrieved from: <https://naukskf.wunu.edu.ua/index.php/npsgf/article/view/143/139> [in Ukrainian].
2. Zimakova, L., Tupytsia, O., & Zhdaniuk, L. (2022). Dystantsiine navchannia ditei doshkilnoho viku na zasadakh partnerskoi pedahohiky pid chas voiennoho stanu [Distance learning of preschool children based on partnership pedagogy under martial law]. Pedahohichni nauky, 79, 92–100. <https://doi.org/10.33989/2524-2474.2022.79.264557> [in Ukrainian].
3. Kosenchuk, O. H., & Stiahunova, O. O. (2023). Bezpeka osvitnoho prostoru zakladiv doshkilnoi osvity v umovakh voiennoho stanu [Safety of the educational environment of preschool education institutions under martial law]. Dukhovnist osobystosti: metodolohiia, teoriia i praktyka, 1(105), 90–101. Retrieved from: <https://surl.li/lgfghbm> [in Ukrainian].
4. Mediakompetentnist yak skladova metodychnoi pidhotovky vchytelia ta yii diahnostuvannia [Media competence as a component of teacher methodological training and its diagnostics]. Retrieved from: [http://ite.kspu.edu/webfm\\_send/349](http://ite.kspu.edu/webfm_send/349) [in Ukrainian].
5. Vanko, K. I., Zoria, Yu. M., Shapoval, O. V., & Volosheniuk, O. V. (2022). Mediaosvita ditei doshkilnoho viku v umovakh informatsiinoho suspilstva [Media education of preschool children in the information society]. O. V. Volosheniuk, V. F. Ivanov, & R. I. Yevtushenko (Eds.). Kyiv: Akademiia Ukrainskoi Presy, Tsentrl Vilnoi Presy. Retrieved from: [https://perlynka.net/wp-content/uploads/2022/10/Preschool\\_MediaOsvita\\_2022.pdf](https://perlynka.net/wp-content/uploads/2022/10/Preschool_MediaOsvita_2022.pdf) [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 22.07.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 16.08.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 14.10.2026